

การประกอบสร้างความหมายภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา (Rohingya) ผ่านเว็บไซต์ข่าวนานาชาติ

ปรีดา นัคเร⁵

บทคัดย่อ

เนื่องจากกระแสข่าวแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา (Rohingya) เป็นปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อความรู้สึกของคนทั่วโลก มีการนำเสนอข่าวเกี่ยวกับความทรมาน ความอดอยาก ของกลุ่มคนดังกล่าวที่ต้องอาศัยอยู่บนเรือโดยไม่มีการยอมรับของประเทศใด ๆ นานาชาติต่างผลักดันให้เรือของโรฮิงญาออกไปในเขตทะเลสากล หรือในน่านน้ำของต่างประเทศ โดยพยายามปกป้องน่านน้ำตัวเองอย่างหนาแน่น เพราะไม่มีใครที่กล้ารับภาระที่ไม่รู้จัก

หากติดตามข่าวอย่างต่อเนื่องจะพบว่าเครือข่ายออนไลน์ที่นำเสนอข่าวสารพัดไปทั่วทุกมุมโลก ล้วนแล้วแต่มีความหลากหลาย และมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างพื้นที่สาธารณะในการสื่อสารที่สามารถทำให้ประเทศและวัฒนธรรมต่างๆ มาอยู่ด้วยกันในเวลา 24 ชั่วโมงตามหลักการไหลของข้อมูลข่าวสาร (Castells, 2013, 123) ดังนั้นเหตุการณ์ความเคลื่อนไหวของแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา (Rohingya) ในช่วงเวลานี้ (2015) จึงส่งผลกระทบต่อหลายๆ ประเทศทั้งที่เป็นประเทศเกี่ยวข้องโดยตรง เป็นประเทศต้นตอของปัญหา หรือเป็นประเทศที่มีภาพของการเป็นชาติที่มีมนุษยธรรมสูง ที่ต้องมีคำตอบ แสดงจุดยืน หรือแสดงความรับผิดชอบให้สังคมโลกได้รับรู้ผ่านสังคมเครือข่ายออนไลน์อย่างรวดเร็ว

คำสำคัญ: โรฮิงญา, ภาพตัวแทน, สังคมเครือข่าย

⁵ อาจารย์ประจำหลักสูตรนิเทศศาสตร์ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

Social constructed representation of Rohingya immigrants through international website.

Abstract

Rohingya immigrants were covered in the news through publicity in international websites. As a result people were quickly exposed to this news and became frustrated quickly. The news coverage showed a number of asylum seekers who were sick and dead, lacked foods and drinks. Most were in dire helplessness. These people needed food, housing and jobs for their family in the future. However, neighboring countries still denied entry to these people and left them seeking a destination that would accept them. The main purpose of Rohingya immigrants news was made in the public sphere in communications in which many countries and cultures are tied in the same flow of information (Castells, 2013, p.123). Rohingya immigrants called for countries that would respond to their pleas for help. The voices requesting human rights treatment were even louder in the networked societies. As a consequence, many countries had to accept these people despite the hardship to be spared the label of being inhumane. This is a reflection of the power of the networked society.

Keywords: Rohingya, Representation, Network Society

สังคมเครือข่าย

สังคมเครือข่าย (Network Societies) คือ การติดต่อสื่อสารของสมาชิกโดยปราศจากการเผชิญหน้า (Face to Face) โดยอาศัยช่องทางในการสื่อสารคือสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มักกล่าวกันว่าเป็นการสื่อสารบนพื้นที่ “สื่อออนไลน์” มีวัตถุประสงค์เพื่อการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น ที่คนทั่วโลกสามารถเห็นเนื้อหาจากการนำเสนอพร้อมกันได้

การนำเสนอข่าวสารเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาผ่านสื่อออนไลน์ ทำให้ผู้รับสารได้รับรู้ความคิดเห็นและการแสดงท่าทีต่าง ๆ ของแต่ละประเทศในการแสดงความเอื้ออาทรในมิติที่แตกต่างกัน อาทิ มิติของประเทศเพื่อนบ้าน มิติของเพื่อนร่วมโลก หรือแม้กระทั่งมิติของผู้ที่ต้องรับผิดชอบโดยตรงจากผลของการกระทำในอดีตต่อแรงงานข้ามชาติกลุ่มดังกล่าว

การแสดงความช่วยเหลือของนานาประเทศผ่านสื่อออนไลน์นั้นสะท้อนออกมาจากการใช้คำพูด (Wording) และ ภาพ ผ่านเนื้อหาของข่าว ดังนั้น “ภาษา” ดังกล่าวจึงสามารถบ่งบอกถึงระดับความสัมพันธ์และระดับการเต็มใจให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา และใส่ความหมายต่าง ๆ ให้แก่แรงงานข้ามชาติโรฮิงญาตามการรับรู้ของตนเอง เช่น โรฮิงญาเป็นกลุ่มคนจน กลุ่มคนไร้การศึกษา กลุ่มคนที่จะสร้างภาระให้แก่ประเทศปลายทาง เป็นต้น

ภาพตัวแทน

ภาพตัวแทน (Representation) ฮอลล์ (Stuart Hall, 1997, 4) กล่าวว่าภาษาเป็นสิ่งที่หนึ่งที่สามารถบอกได้ถึงความหมายของสิ่งต่าง ๆ สามารถจะเป็นตัวกำหนดและจัดการความประพฤติ และการปฏิบัติต่าง ๆ ความหมายของภาษาจะช่วยในการตั้งกฎ บรรทัดฐาน และขนบธรรมเนียมต่าง ๆ ที่สั่งการและควบคุมชีวิตคน

นอกจากนี้ ฮอลล์ ยังมองว่า แนวคิดเรื่องภาพตัวแทน มีการทำงานคล้ายกับระบบการทำงานของภาษา เพราะภาพตัวแทนเป็นผลผลิตทางความหมายของระบบความคิดในจิตใจของมนุษย์ผ่านการทำงานของภาษา โดยการเชื่อมโยงระหว่างระบบความคิดกับภาษา ซึ่งอำนวยความสะดวกให้มนุษย์สามารถอ้างอิงถึงโลกแห่งความจริงของวัตถุ ผู้คน และเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงโลกแห่งจินตนาการที่มีแต่วัตถุ ผู้คน และเหตุการณ์ที่ปรุงแต่งขึ้น ภาพตัวแทนจึงไม่ได้เป็นการลดรูปความเป็นจริง แต่เป็นการสร้างตนเองให้มีคุณสมบัติเทียบเท่าความเป็นจริงนั่นเอง อย่างไรก็ตาม แม้ว่าภาพตัวแทนจะมีการทำงานคล้ายกับการทำงานของภาษา แต่ก็ยังมีความต่างอยู่บางประการเช่นกัน กล่าวคือภาพตัวแทนนั้นจะทำการคัดเลือกเพียงบางลักษณะของความเป็นจริง

ออกมา ดัดแปลง และตกแต่งให้โดดเด่นขึ้น รวมถึงสถาปนาความเป็นจริงได้อย่างเท่าเทียมกัน ในระนาบเดียวกัน สาเหตุที่เป็นเช่นนั้น อาจเป็นเพราะความจริง อาจจะเป็นสิ่งที่ไม่มีตัวตนอยู่ในโลก หรือมีตัวตนแต่มีขนาดใหญ่มาก เมื่อต้องการนำมาแสดงหรือกล่าวถึงก็ไม่สามารถนำมาแสดงหรือกล่าวถึงได้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน

จากแนวการศึกษาแบบภาษาสะท้อนความจริงสู่การประกอบสร้างความหมายผ่าน ภาษา ฮอลล์ (Hall, 1997, 24-25 อ้างถึงใน ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์, 2551, น.22-24) ได้จำแนก แนวทางการศึกษาที่อธิบายถึงการทำงานร่วมกันระหว่างความหมายและภาษาไว้ 3 แนวทาง คือ

ประการแรก แนวทางการศึกษาแบบที่เห็นว่าภาษาเป็นภาพสะท้อนโลกความเป็นจริง (Reflective Approach) มีความเชื่อพื้นฐานว่า ความหมายดำรงอยู่ในสิ่งต่าง ๆ บุคคล ความคิด และเหตุการณ์ในโลกความเป็นจริง โดยภาษาเหมือนกับภาพที่สะท้อนโลกความเป็นจริง ดังนั้น ทฤษฎีนี้กล่าวถึงภาษาว่า ทำงานโดยสะท้อนหรือเลียนแบบความจริง (Reflecting or Imitating) กล่าวคือ ภาษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยจำลองโลกความจริง (Mimetic) โดยเฉพาะการใช้ภาษาใน รูปสัญลักษณ์เชิงภาพ (Visual Sign) ที่แสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการกำหนดภาษาหรือภาพ ซึ่งเป็นสัญลักษณ์สิ่งต่าง ๆ ในโลกความจริง

ประการที่สอง แนวทางการศึกษาแบบที่เห็นว่าภาษาแสดงถึงความตั้งใจของผู้ส่งสาร (Intentional Approach) มีความเชื่อพื้นฐานว่า ผู้พูดหรือผู้เขียนคือ ผู้ที่กำหนดความหมายต่อโลกความจริงผ่านการใช้ภาษา และแสดงถึงความตั้งใจของผู้เขียน โดย ฮอลล์ เห็นว่าแนวทางการศึกษานี้มีความบกพร่อง เนื่องจากเห็นว่าภาษาเป็นเรื่องของการสื่อสารที่ขึ้นอยู่กับแบบแผนร่วมกันทางภาษาศาสตร์ (Shared Linguistic Conventions) และมีกระบวนการเข้ารหัสความหมายร่วมกัน (Shared Codes) นั้นหมายความว่าความคิดส่วนตัวมีการต่อตรงกับ ความหมายอื่นได้ และข้อโต้แย้งนำไปสู่แนวทางการศึกษาในลำดับต่อมา

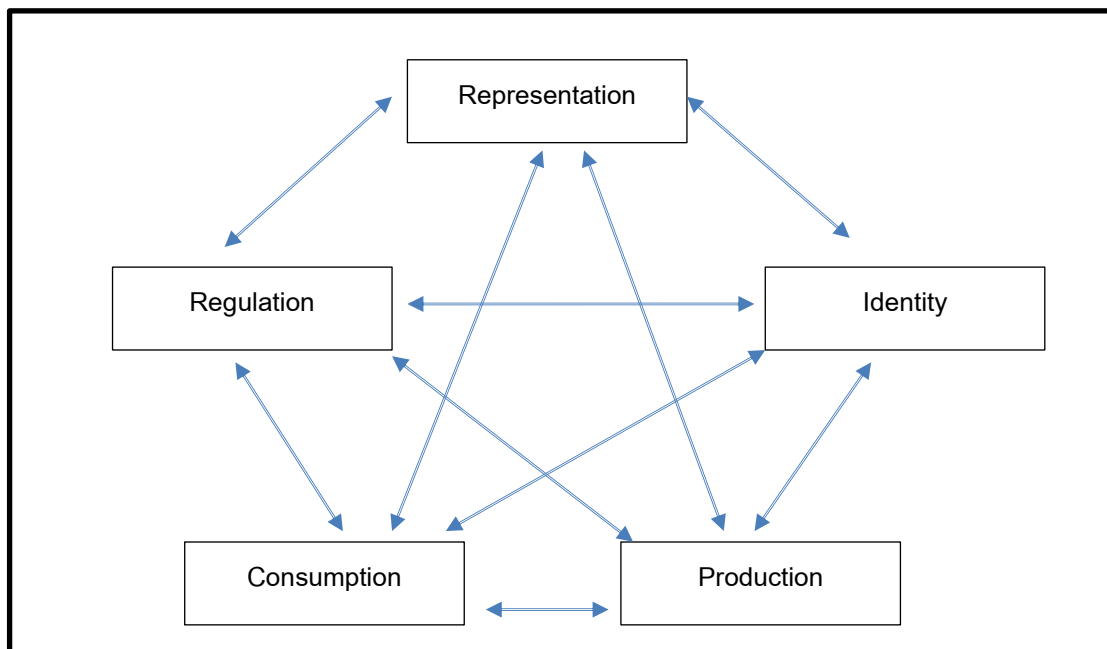
ประการที่สาม แนวการศึกษาแบบที่เห็นว่าภาษาเป็นการประกอบสร้างของความหมาย (Constructionist Approach) แนวทางนี้ปฏิเสธแนวคิดที่ว่าผู้เขียนหรือผู้พูดสามารถกำหนดความหมายในภาษา แต่มีความเชื่อพื้นฐานว่า สิ่งต่าง ๆ ไม่มีความหมายใด ๆ ในตัวเองจนกว่า เราจะเป็นผู้ประกอบสร้างความหมายต่อโลกรอบตัว และสื่อสารเกี่ยวกับโลกที่มีความหมายนี้กับผู้อื่น

สำหรับ ฮอลล์ ได้พัฒนาแนวคิดเรื่องภาพตัวแทนตามแนวทางการศึกษาที่สามที่เห็นว่าภาษาเป็นการประกอบสร้างของความหมาย โดยเขาให้ความหมายของภาพตัวแทนว่า หมายถึงการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษา โดยใช้สัญญาณเพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายกับผู้อื่น และสามารถใช้นี้สัญญาณเพื่อการอ้างอิงถึงโลกความเป็นจริง รวมถึงสิ่งที่เป็จินตนาการ และความคิดนามธรรมที่ไม่ปรากฏในโลกวัตถุ ทั้งนี้ภาษาไม่ได้ทำงานเหมือนกระจก แต่ปฏิบัติการของภาพตัวแทนได้ประกอบสร้างความหมายขึ้นมา (Constructed Through Signification) หรืออีกนัยหนึ่งการประกอบสร้างนั้นถือเป็นการใช้ภาษาพูดถึงสิ่งต่าง ๆ ผ่านระบบความหมาย หรือใช้ภาษาเป็นภาพตัวแทนในการสื่อสารกับบุคคลอื่น ด้วยเหตุนี้ภาพตัวแทนจึงเป็นการผลิตความหมายและแนวคิดต่าง ๆ ในรูปแบบของภาษา ซึ่งเก็บสะสมไว้ภายในจิตใจของมนุษย์ และเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการผลิต และแลกเปลี่ยนความหมายระหว่างสมาชิกร่วมวัฒนธรรมเดียวกัน โดย ฮอลล์เห็นว่า หัวใจสำคัญของกระบวนการทางวัฒนธรรมอยู่ที่ระบบของภาพตัวแทนที่สัมพันธ์กันอยู่ 2 ระบบ ได้แก่

1. ความสามารถในการให้ความหมายต่อโลก โดยเป็นความสามารถในการประกอบสร้างชุดของความแนบสนิท (Correspondences) ระหว่างโลกภายนอกที่แวดล้อมตัวมนุษย์กับแผนที่ทางความคิด (Conceptual Map)

2. การประกอบสร้างชุดของความแนบสนิทระหว่างแผนที่ทางความคิดกับชุดของสัญญาณ (Set of Signs) โดยความสัมพันธ์ระหว่างโลกภายนอกเข้ากับแนวคิดและสัญญาณ (Things Concept and Sign) ถือเป็หัวใจของการผลิตความหมายที่มีอยู่ในตัวภาษา ซึ่งกระบวนการที่เชื่อมโยงองค์ประกอบทั้งสามองค์ประกอบเข้าด้วยกันเรียกว่า “ภาพตัวแทน”

นอกจากนี้ ฮอลล์ ยังได้เสนอแนวคิดอีกว่า ภาพตัวแทนต้องทำงานสัมพันธ์ร่วมกับองค์ประกอบอื่น ๆ ในสนามต่อสู้ทางวัฒนธรรม (The Circuit of Culture) โดยวัฒนธรรมเป็นเรื่องของการมีความหมายร่วมกัน (Shared Meaning) มีการใช้ภาษาสื่อความหมาย มนุษย์ผลิตขึ้นและแลกเปลี่ยนความหมายระหว่างกัน และภาษาประกอบสร้างความหมายขึ้นจากปฏิบัติการของระบบภาพตัวแทน ทั้งนี้ระบบภาพตัวแทนต้องทำงานร่วมกับองค์ประกอบอีก 4 องค์ประกอบ ดังนี้

สนามต่อสู่ทางวัฒนธรรมตามแนวคิดของ Stuart Hall (1997,1)

จากแผนภาพแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในสนามต่อสู่ทางวัฒนธรรมที่ประกอบด้วย

1. การผลิต (Production) แต่ละบุคคลสร้างความหมายและแลกเปลี่ยนความหมายจากการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม โดยความหมายจะถูกผลิตขึ้นจากสื่อที่มีทั้งความหลากหลายและแตกต่างกัน
2. การบริโภค (Consumption) ทางวัฒนธรรมมีความหลากหลายของความหมายโดยมีความหมายจากการตีความหรือเป็นภาพตัวแทนได้มากกว่าหนึ่งความหมาย
3. อัตลักษณ์ (Identity) เป็นการแสดงออกต่อตนเองเกี่ยวกับคำถามว่า “เราเป็นใคร ?” เรารู้สึกอย่างไร ?” และเรารู้สึกว่าอยู่ในกลุ่มไหน ?”
4. กฎระเบียบ (Regulation) ความหมายทางวัฒนธรรมไม่ได้เป็นเพียงสิ่งที่ฝังอยู่ในความคิด แต่ก่อรูปเป็นปฏิบัติการของกฎระเบียบในสังคม (Regulate Social Practice) ที่มีความสำคัญในการให้ความหมายต่อโลกของมนุษย์ และให้วิธีการใช้ความหมายนั้นในปฏิบัติการประจำวัน

5. ภาพตัวแทน (Representation) เป็นการประกอบสร้างความหมายผ่านภาษา โดยใช้สัญลักษณ์เพื่อสื่อสารอย่างมีความหมายกับผู้อื่น และสามารถใช้สัญลักษณ์เพื่อการอ้างอิงถึงโลกความจริง รวมถึงสิ่งที่เป็นจินตนาการ และความคิดนามธรรมที่ไม่ปรากฏในโลกวัตถุ

สำนักวัฒนธรรมศึกษา สนใจและตั้งคำถามเกี่ยวกับ “ภาพตัวแทน (Representation) หรือการวิเคราะห์ว่า โลกรอบตัวเราถูกประกอบสร้างขึ้นโดยสังคม (Socially Constructed) และสืบทอดเผยแพร่โดยตัวเราหรือมาถึงตัวเราได้อย่างไร ในขณะที่การศึกษาเรื่อง ภาพ ตามหลักภาษาศาสตร์เดิมนั้น เชื้อในทฤษฎีแบบภาพสะท้อน (Reflectionism) ที่ว่า ความจริงเคยมีอยู่/มีอยู่แล้ว และภาพ/ การสื่อสารก็คือกระจกส่องให้เราเห็นความจริงนั้น (เช่น ประโยคที่กล่าวว่า ‘วรรณกรรมเป็นกระจกสะท้อนสังคม’ หรือเมื่อมีเหตุการณ์ใด ๆ เกิดขึ้น นักข่าวก็นำกล้องโทรทัศน์ไปเก็บภาพข่าวเหตุการณ์มานำเสนอ) แต่ทฤษฎีเรื่อง **ภาพตัวแทน** กลับเชื่อว่าความจริงไม่ได้ดำรงอยู่ แต่ขึ้นอยู่กับการประกอบสร้างขึ้นมาโดยคนและสังคม (Socially Constructed) (กาญจนา แก้วเทพ, 2553, น.686)

ฮอลล์ได้ปฏิเสธวิธีคิดของนักภาษาศาสตร์รุ่นก่อนที่เชื่อว่า **ความหมาย (Meaning)** หรือ **ความเป็นจริง (Reality)** มีอยู่แล้วหรือเป็นทัศนะในแบบ สารัตถนิยม (Essentialism) โดยเขากล่าวว่า แท้จริงแล้วไม่เคยมีสิ่งที่เรียกว่า **ความเป็นจริง** เกิดขึ้น จนกว่าจะมีผู้ที่ประกอบสร้างความเป็นจริงนั้นขึ้นมา และการสื่อสารก็คือ กระบวนการที่มนุษย์แต่ละคนใช้ประกอบสร้างความเป็นจริงดังกล่าวนั่นเอง (กาญจนา แก้วเทพ, 2553, น.670)

การสร้างภาพตัวแทนในแนววัฒนธรรมศึกษา คือ กระบวนการที่สมาชิกในวัฒนธรรมนั้น ๆ ใช้ภาษาเพื่อผลิตความหมายต่าง ๆ ขึ้น คำจำกัดความนี้รวมถึงว่าวัตถุ ผู้คน เหตุการณ์ต่าง ๆ ในโลกไม่ได้มีความหมายในตัวมันเองอย่างตายตัวความหมายสุดท้าย หรือความหมายที่แท้จริง พวกเราหรือคนที่อยู่ในสังคมมนุษย์เป็นผู้ที่ให้ความหมาย เป็นผู้ทำให้เกิดความหมายขึ้น ผลที่ตามมาคือ ความหมายต่าง ๆ มักจะเปลี่ยนแปลงไป จากวัฒนธรรมหนึ่งหรือช่วงระยะเวลาหนึ่งไปสู่อีกวัฒนธรรมหนึ่งหรืออีกช่วงระยะเวลาหนึ่ง ไม่มีอะไรสามารถยืนยันได้ว่าทุกสิ่งในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ นั้นจะมีความหมายเหมือนกับอีกวัฒนธรรมหนึ่งเพราะแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกับรหัสของวัฒนธรรมหนึ่ง บางครั้งก็ต่างกันอย่างสุดขั้วกับอีกวัฒนธรรม เพราะการตัดแบ่ง แยกประเภท และการให้ความหมายกับโลกที่แตกต่างกันนั่นเอง ดังนั้น ความคิดที่สำคัญเกี่ยวกับการให้ความหมายของภาพตัวแทน คือการยอมรับระดับของความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรม ระหว่างวัฒนธรรมหนึ่งกับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง การไม่เท่าเทียมกันในการให้ความหมาย

ดังนั้น จึงต้องการแปลความหมาย เหมือนกับที่เราเปลี่ยนมุมมอง หรือการมองโลกของ วัฒนธรรมหนึ่ง ไปสู่ของอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เราเรียกสิ่งนี้ว่าการประกอบสร้างไปสู่ภาพตัวตน (นิ รินทร์ เกตราไชยอนันต์, 14, 2551)

ภาพตัวตนแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา บนพื้นที่ “สื่อออนไลน์”

การรายงานข่าวสถานการณ์โรฮิงญาของสำนักข่าวต่างประเทศผ่านสื่อออนไลน์นั้นเป็น การสะท้อนความห่วงใย ความรับผิดชอบต่อสิทธิมนุษยชนของกลุ่มแรงงานข้ามชาติ ซึ่งมีให้เห็น อย่างต่อเนื่อง แต่ทว่า ในบางครั้งก็เกิดคำถามขึ้นในใจของผู้อ่านว่า แท้ที่จริงแล้วกลุ่มแรงงาน ข้ามชาติโรฮิงญา เป็นกลุ่มที่ควรได้รับความช่วยเหลืออย่างแท้จริงจากกลุ่มประเทศเพื่อนบ้านที่มี ทรัพยากรอย่างเพียงพอหรือไม่ เนื่องจาก โรฮิงญา ไม่สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้เพราะถูกตัด ขาดทุนทางสังคมในทุกมิติ หรือสถานการณ์ดังกล่าวนี้เป็นการเรียกร้องที่ไม่รู้จบสิ้นซึ่งจะปรากฏ ต่อสายตาของสังคมโลกต่อไป ในเมื่อพื้นที่บนสื่อออนไลน์บางครั้งก็เสมือนเวทีต่อสู้ทางความคิด ของกลุ่มผู้มีอำนาจทั้งหลาย

ผู้รับสารที่ได้รับรู้ข่าวสารเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา มีทั้งกลุ่มที่ได้รับ ประสบการณ์ตรง (Direct Experience) คือ ได้ไปช่วยเหลือกลุ่มแรงงานดังกล่าวบนเรือ เห็น สถานการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นด้วยตาตัวเอง ในขณะที่คนอื่นอีกจำนวนไม่น้อยรับรู้ข้อมูลดังกล่าวผ่าน สื่อ (Mass - Mediated Experience) การตีความจึงเกิดขึ้นได้หลากหลายความหมาย ทั้งจาก มุมมองของผู้รับสาร (Decoder) ที่มีความแตกต่างกัน และจากมุมมองของผู้ส่งสารเองก็ได้ใส่ รหัสข้อมูล (Encoder) เพื่อต้องการนำเสนอในด้านที่สอดคล้องกับเป้าหมายของตัวเอง ดัง กรณีสึกษา การนำเสนอข่าวแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาผ่านสื่อออนไลน์ของประเทศต่าง ๆ ที่มี ระดับความสัมพันธ์กับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาในระดับที่ต่างกัน ดังจะได้นำเสนอ ตัวอย่างการนำเสนอข่าวผ่านสื่อออนไลน์ กรณีแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ดังนี้

ประเทศออสเตรเลีย

กรณีแรงงานข้ามชาติ “โรฮิงญา (Rohingya)” เคยเป็นข่าวเมื่อหลายปีก่อนหน้านี้ ระหว่างไทยกับเมียนมาร์เกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อกลุ่มแรงงานดังกล่าว แต่สถานการณ์ ดังกล่าวก็เงียบหายไป จนกระทั่งมาเกิดเหตุการณ์การค้ามนุษย์และมีแรงงานข้ามชาติ “โรฮิงญา” ถูกฆ่าและฝังศพในบริเวณจังหวัดสงขลาของประเทศไทย และกลายเป็นข่าวที่มีความ ต่อเนื่องและเกี่ยวข้องกับประเทศปลายทาง ได้แก่ มาเลเซีย และอินโดนีเซีย ซึ่งเป็นประเทศที่

กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาคาดหวังจะไปทำงาน โดยใช้เส้นทางประเทศไทยเป็นทางผ่านในการเดินทางไปยังประเทศปลายทางดังกล่าว

หากย้อนกลับไปถึงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับ “โรฮิงญา (Rohingya)” นั้น คนกลุ่มนี้ไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่เพิ่งมีขึ้นในยุคนี้ แต่ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคเมียนมาร์เป็นอาณานิคมของอังกฤษแล้ว แต่กระแสการเรียกร้องไม่ได้ส่งผลกระทบต่อความรู้ของนานาประเทศอย่างเช่นทุกวันนี้ หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า “สิ่งต่าง ๆ ไม่มีความหมายใด ๆ ในตัวเองจนกว่าเราจะเป็นผู้ประกอบสร้างความหมายต่อโลกรอบตัว และสื่อสารเกี่ยวกับโลกที่มีความหมายนี้กับผู้อื่น” (Hall, 1997) ประกอบกับข้อมูล ข่าวสาร เชื่อมโยงเป็นเครือข่ายเดียวกันทั่วโลก ถึงแม้บางครั้งปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคน อาจจะได้สังกัดอยู่ในกลุ่มเดียวกันทั้งหมด แต่ทุกคนก็เป็นเครือข่ายของสังคมโลก (Castells, 2013, P.53) ผู้คนรับข้อมูลได้ง่ายและรวดเร็วมากขึ้นผ่านเครือข่ายออนไลน์

ดังนั้นสถานการณ์ “โรฮิงญา (Rohingya)” จึงกลายเป็นประเด็นที่ทั่วโลกกำลังกล่าวถึงในมุมมองที่แตกต่างกันไปเกี่ยวกับความช่วยเหลือกลุ่มแรงงาน “โรฮิงญา (Rohingya)” เช่น รัฐบาลออสเตรเลียที่เคยออกตัวเป็นชาติที่มีมนุษยธรรมสูงก็ออกมาปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือผ่านสื่อออนไลน์ ดังภาพข่าวที่ 1 นายกรัฐมนตรี โทนี แอบบอต ของประเทศออสเตรเลียประกาศเตือนว่า ผู้ลี้ภัยโรฮิงญาซึ่งอาศัยอยู่บนเรือนั้นจะไม่ได้รับรางวัลด้วยการมีชีวิตใหม่จากกลุ่มประเทศตะวันตกอย่างแน่นอน (Rohingya in Australia, 2015 May 21) นอกจากนี้ จากภาพข่าวที่ 2 ออสเตรเลียจะตัดความช่วยเหลือต่อกลุ่มโรฮิงญาเพื่อต้องการให้เกิดความปลอดภัยในประเทศของตัวเอง

ภาพข่าวที่ 1

Prime Minister Tony Abbott has ruled out Australia resettling any Rohingya refugees, warning that asylum seekers who take to boats must not be rewarded with a new life in a Western country. (Rohingya in Australia, 2015 May 21)

ภาพข่าวที่ 2

Greens immigration spokeswoman Senator Sarah Hanson-Young said if asylum seekers are not asked the question, it could deny refugees safety. "Not even giving them the opportunity means we're simply saying 'go

away, we don't care; bugger off and die somewhere else'," she said. (Rohingya in Australia, 2015 May 22)

ประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย

ในขณะที่ประเทศที่ถูกพาดพิงหรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับสถานการณ์ครั้งนี้ ได้แก่ มาเลเซียและอินโดนีเซีย เนื่องจากเป็นประเทศปลายทางที่กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ประสงค์จะเดินทางไปเพื่อหางานทำ โดยทั้งสองประเทศออกมาแถลงข่าวเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือโดยการให้ที่พักพิงเป็นการชั่วคราวแต่ไม่ถึงกับรับผิดชอบกลุ่มแรงงานข้ามชาติ “โรฮิงญา (Rohingya)” เป็นการถาวรและทั้งสองประเทศมักนำเสนอข่าวในลักษณะนี้ตลอดช่วงระยะเวลาที่เกิดสถานการณ์ดังกล่าว จากภาพข่าวที่ 3 นายกรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศของมาเลเซีย ได้กล่าวว่าปัญหาผู้ลี้ภัย (แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา) เป็นปัญหาระดับโลก ดังนั้น กลุ่มประเทศในอาเซียนควรหันมาให้ความช่วยเหลือกลุ่มผู้ลี้ภัยดังกล่าว

ภาพข่าวที่ 3

Malaysian Foreign Minister, Anifah Aman, said the crisis was a global issue and said Asean countries needed help to settle refugees. (Rohingya in Asean news, 2015 May 21)

ประเทศเมียนมาร์ (สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์)

ถึงแม้ว่าในมุมมองของหลายประเทศจะสะท้อนตรงกันว่า “ประเทศเมียนมาร์” ควรเป็นประเทศที่รับผิดชอบโดยตรงต่อกรณีแรงงานข้ามชาติ “โรฮิงญา (Rohingya)” แต่อย่างไรก็ตาม เมียนมาร์เลือกที่จะนำเสนอข่าวเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาผ่านสื่อออนไลน์ในประเทศอื่น ๆ แทน เพื่อสร้างการรับรู้ให้กับผู้อ่าน กล่าวคือ เมื่อเชื่อมโยงสู่เรื่องสื่อมวลชน อธิบายได้ว่า ในด้านสื่อมวลชน สิ่งที่เรียกว่า “ข่าว” นั้นมิใช่การรายงานความเป็นจริงที่เกิดขึ้นจากเหตุการณ์ หากแต่เป็นการ “ประกอบสร้าง” ความเป็นจริงจากเหตุการณ์นั้นขึ้นมา ในขณะที่ตัวเหตุการณ์เองมีหลายมิติมาก ก็แล้วแต่ว่านักข่าวแต่ละคนจะหยิบเอาเหตุการณ์นั้นมาประกอบสร้างเป็นข่าวอย่างไร เช่น กรณีแรงงานข้ามชาติ “โรฮิงญา (Rohingya)” ที่ได้รับความเดือดร้อนจากการลักลอบพาคนเข้าเมืองและไม่มีประเทศใดรับเป็นผู้ดูแลอย่างถาวร ประเทศเมียนมาร์ ไม่ได้กล่าวถึงความรับผิดชอบของตัวเองต่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา แต่กลับเบี่ยงเบนประเด็นไปนำเสนอข่าวเกี่ยวกับการได้รับความช่วยเหลือของกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาจากประเทศอินโดนีเซียแทน จากภาพข่าวที่ 4 ซึ่งสำนักข่าวของเมียนมาร์ได้นำตัวอย่างคำสัมภาษณ์ของแรงงานข้ามชาติ โรฮิงญา ที่รู้สึกซาบซึ้งใจในการได้รับความช่วยเหลือจากผู้หญิงอินโดนีเซียอย่างสุดซึ้ง

ภาพข่าวที่ 4

‘Kindness of Indonesian people will never be forgotten’

Rohingya women said that after a long time, their children are getting good meals, water, medical treatment and kind words from other people. They said that Indonesian women are being especially nice towards them and although they did

not understand the language, they understood the kind gestures. (Rohingya in Myanmar news, 2015 May 21)

ประเทศไทย

สำหรับกรณีประเทศไทย ก็ได้แสดงจุดยืนเกี่ยวกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา โดยพลเอกสรรเสริญ แก้วกำเนิด โฆษกประจำสำนักนายกรัฐมนตรี กล่าวว่า หากต้องใช้ความรุนแรงก็จะดำเนินการอย่างมีเหตุผล และเคารพในกฎหมายหลักสิทธิมนุษยชนเกี่ยวกับการให้ความช่วยเหลือกลุ่มคนย้ายถิ่น (กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา)

Deputy government spokesman Maj. Gen. Sansern Kaewkamnerd says the Thai government has a clear policy against using any means of violence and adhering to the humanitarian principles in helping the migrants. (Rohingya in Thai news, May 21, 2015)

ประเทศอังกฤษ

ดังที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ไม่ได้เป็นกลุ่มคนที่เพิ่งมีขึ้นในยุคนี้ แต่ได้เกิดขึ้นตั้งแต่ยุคเมียนมาร์เป็นอาณานิคมของอังกฤษแล้ว ดังนั้น ในยุคปัจจุบันประเทศอังกฤษจะแสดงท่าทีอย่างไรต่อการเคลื่อนไหวของกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา หากพิจารณาจากเนื้อหาข่าวบนพื้นที่สื่อออนไลน์ สำนักข่าว BBC ก็ได้แสดงบทบาทการวิพากษ์วิจารณ์กลุ่มประเทศที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาในเชิงตำหนิจากมุมมองของสำนักข่าวต่างประเทศ เป็นการสร้างความหมายทางสังคมเกี่ยวกับการเอารัดเอาเปรียบจากกลุ่มที่มีทุนทางสังคมเหนือกว่าที่พึงปฏิบัติต่อกลุ่มที่ถูกตัดขาดอำนาจทุนทางสังคมทุกประการ ไม่ว่าจะเป็นทุนด้านความรู้ ทุนด้านวัฒนธรรม ทุนทางเศรษฐกิจ ฯลฯ

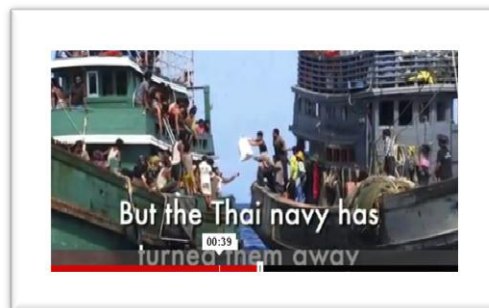
การสร้างความหมายทางสังคมเริ่มจากคำอธิบายที่ว่ามนุษย์เรามีโลกแวดล้อมรอบตัวเราอยู่ 2 ระดับ ระดับแรกคือ โลกทางกายภาพ (Physical World) ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติ เช่น พื้นดิน ท้องฟ้า แม่น้ำ ต้นไม้ ฯลฯ และระดับที่สองคือ โลกทางสังคม (Social World) ซึ่งเกิดจากการประกอบสร้าง (Construct) ของสังคม โลกทางสังคมนี้ย่อมมีความหมายที่แตกต่างกันไปในแต่ละท้องถิ่นแต่ละยุคสมัย (กาญจนา แก้วเทพ, 2556, 242) ในสังคมเครือข่าย 'วัฒนธรรม' มักจะเข้าไปเกี่ยวข้องในกระบวนการสื่อสารเสมอเพียงแต่ว่าจะถูกนำเสนอความจริงด้านใดในการสื่อสาร (Castells, 2013, 46) อาทิเช่น มุมมองของสำนักข่าว BBC ออนไลน์ ที่ได้นำเสนอภาพตัวแทนของประเทศต่าง ๆ ที่มีปฏิกริยาต่อแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา (Rohingya) ดังนี้

สำนักข่าว BBC นำเสนอภาพของประเทศไทยและประเทศเพื่อนบ้านที่ปฏิบัติต่อโรฮิงญาผ่านวิดีโอยูทูบ (Youtube) ดังนี้ ประเทศไทยมีการเป็นพลเมืองของกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ปล่อยกกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาต้องเผชิญชีวิตตามยถากรรม พร้อมทั้งยังไม่ได้รับการศึกษา คนเป็นจำนวนมากพยายามที่จะเข้าถึงกลุ่มมุสลิมหลักในประเทศมาเลเซียและอินโดนีเซีย แต่ทว่าประเทศเพื่อนบ้านก็ไม่ต้องการกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา นอกจากนี้กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญายังต้องเผชิญกับการถูกรังแกจากกลุ่มคนที่น่าเชื่อถือศาสนาพุทธอีกด้วย

สำนักข่าว BBC นำเสนอภาพของประเทศไทยที่ปฏิบัติต่อโรฮิงญา - โดยฐานทัพเรือไทยก็ต้องการให้กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาไปให้ไกลจากฐานทัพเรือของตนเอง

สำนักข่าว BBC นำเสนอภาพของประเทศไทยที่ปฏิบัติต่อโรฮิงญา - ถึงแม้มาเลเซียจะเป็นประเทศที่ค่อนข้างร่ำรวยและขาดแคลนแรงงานแต่ก็ยังคงปล่อยให้แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ยังคงลอยเคี้ยวอยู่บนเรือ เนื่องจากสังคมอาจจะไม่พอใจได้ถ้าหากรับกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาเข้ามาอาศัยในประเทศ

สำนักข่าว BBC นำเสนอภาพของประเทศอินโดนีเซียที่ปฏิบัติต่อโรฮิงญา - อินโดนีเซียต้องเตือนภัยเกี่ยวกับกลุ่มคนจำนวนมาก (แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา) ที่ไม่สามารถควบคุมได้

(ที่มา : สำนักข่าว BBC, 2015 May 20)

สำนักข่าว BBC ของประเทศอังกฤษให้ความหมายของกลุ่มโรฮิงญาว่าเป็นกลุ่มคนที่ยากจนประเทศสามารถเอารัดเอาเปรียบในทุกมิติไม่ว่าจะเป็นมิติทางสังคม เศรษฐกิจและวัฒนธรรม โดยเฉพาะกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน ได้แก่ ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย หรือแม้กระทั่งเมียนมาร์เอง นอกจากนี้สำนักข่าว BBC ยังสะท้อนภาพว่า ประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ประเทศดังกล่าวข้างต้น เป็นประเทศที่มีความพร้อมและมีศักยภาพแต่กลับปฏิเสธต่อการให้ความช่วยเหลือ ในขณะที่ข่าวออนไลน์จากประเทศเพื่อนบ้านทั้ง 3 ที่สำนักข่าว BBC ได้พาดพิงถึงนั้น กลับนำเสนอในทิศทางที่ค่อนข้างมีความแตกต่างกัน ดังนั้นการนำเสนอข่าวของสำนักข่าว BBC ผ่านสื่อออนไลน์ จึงเป็นการนำเสนอข่าวที่ สำนักข่าว BBC ได้สร้างความหมายการปฏิบัติการทางสังคมที่แต่ละประเทศได้ปฏิบัติต่อกลุ่มโรฮิงญา เป็นการสร้างให้โลกรับรู้ถึงการแบ่งแยก การมีอคติ และการมีอำนาจของสำนักข่าว BBC ที่สามารถสรุปและใส่ความหมายเกี่ยวกับ “แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา” ให้กับแต่ละประเทศไปโดยปริยาย

หากพิจารณาจากภาพและเนื้อหาข่าวทั้งหมด จุดยืนในการประกอบสร้าง แรงงานข้ามชาติโรฮิงญาบนพื้นที่สื่อออนไลน์นั้นมองออกมาจาก “โครงสร้างทางเศรษฐกิจ” เนื่องจากภาพและข้อความที่นำเสนอจะใช้รหัสทางเศรษฐกิจในการสร้างความหมายให้แก่แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา เช่น ภาพการร้องไห้ ภาพความเจ็บปวด ภาพการถูกรังแก ภาพการแย่งชิง คำพูดเชิงปฏิเสธ คำพูดแบบเหยียดหยาม ซึ่งภาพและคำพูดเหล่านี้เป็นการอธิบายลักษณะของชนชั้นกรรมาชีพที่จะต้องดิ้นรนเพื่อให้มีชีวิตรอด เนื่องจากต้องเผชิญกับสภาวะที่ต้องถูกตัดขาด “ทุน” ในการที่จะดำรงชีพ หากไม่ได้รับการเหลียวแลจากกลุ่มชนชั้นสูงที่มี “ทุน” เหลือกว่าในทุก ๆ ด้านคนกลุ่มนี้คงอยู่ต่อไปไม่ได้

สถานภาพประเทศ	ประเทศ	การนำเสนอเนื้อหาข่าว	การรับรู้ภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติ
ต้นตอของปัญหา	เมียนมาร์	นำเสนอความเคลื่อนไหวของกลุ่มโรฮิงญา แต่เบี่ยงเบนประเด็นความรับผิดชอบหรือการออกนโยบายเพื่อช่วยเหลือกลุ่มโรฮิงญาโดยการยกย่อง/เชิดชูประเทศอินโดนีเซียที่ช่วยเหลือโรฮิงญาแทน ตัวอย่างพาดหัวข่าว “Kindness of Indonesian people will never be forgotten”	เป็นผู้อ่อนแอที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากประเทศที่เกี่ยวข้อง
เกี่ยวข้องโดยตรง	มาเลเซีย	ให้ความช่วยเหลือ และเรียกร้องให้ทั้งกลุ่มประเทศอาเซียนและนานาชาติให้ความช่วยเหลือด้านปัจจัยพื้นฐาน เช่น อาหารและยารักษาโรค	เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้
	อินโดนีเซีย		เป็นกลุ่มที่ไม่สามารถดูแลตัวเองได้
	ไทย	ให้ความช่วยเหลือด้านอาหาร แต่ไม่มีนโยบายสร้างที่พักพิงให้แก่โรฮิงญา และปฏิเสธการทำร้ายกลุ่มแรงงานดังกล่าว	เป็นกลุ่มที่น่าสงสาร แต่จะช่วยเหลือตามศักยภาพของประเทศ
ทั่วไป	ออสเตรเลีย	ปฏิเสธการให้ความช่วยเหลือ ไม่ว่ากลุ่มแรงงานดังกล่าวจะต้องเจอกับปัญหา/อุปสรรคอะไรบ้าง ควรจะพยายามและต่อสู้ดิ้นรนในการดำรงชีวิตให้มากกว่าเดิม ไม่ควรเรียกร้องเพื่อขอความช่วยเหลือ	เป็นกลุ่มที่มีสามารถประกอบอาชีพได้ แต่ยังไม่ได้พยายาม

		ช่วยเหลือจากนานาชาติประเทศ <u>ตัวอย่างข้อความจากข่าว</u> “....Rohingya refugees, warning that asylum seekers who take to boats must not be rewarded with a new life in a Western country”	
อังกฤษ	ดำเนินประเทศเมียนมาร์ซึ่งเป็นประเทศที่ก่อให้เกิดปัญหา และนอกจากนี้ก็ดำเนินอีก3 ประเทศ ที่เกี่ยวข้องโดยตรง ได้แก่ ไทย มาเลเซียและอินโดนีเซีย ที่มีศักยภาพในการรองรับกลุ่มดังกล่าวแต่กลับปฏิเสธ <u>ตัวอย่างข้อความวิดีโอจากยูทูบ (Youtube)</u> “Indonesia has also warned of uncontrolled influx.”	เป็นกลุ่มที่ควรได้รับความช่วยเหลือจากประเทศเพื่อนบ้านเนื่องจากไม่ได้ ได้รับความเป็นธรรมมาตั้งแต่แรกจากประเทศเมียนมาร์	

สรุปการนำเสนอภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาจากสื่อออนไลน์ของประเทศต่าง ๆ

จากความหมายของภาพตัวแทนและระบบภาพตัวแทน ในสนามต่อสู้ทางวัฒนธรรม ดังที่ได้กล่าวไว้ข้างต้น ภาพตัวแทนกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาเป็นสิ่งที่ได้ประกอบสร้างความหมายขึ้นมา โดยเป็นการใช้ “ภาษาและภาพ” แทน “กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา” เพื่อสื่อสารกับบุคคลอื่น และในระบบภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาเป็นการทำงานร่วมกันระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ได้แก่การผลิตความหมายของแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาบนสื่อออนไลน์ที่มีความหมายหลากหลายและแตกต่างกัน โดยผู้รับสารที่เข้าถึงสื่อออนไลน์จะรับสารจากสำนักข่าวต่าง ๆ ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาที่การประกอบสร้างภาพตัวแทนมักจะเป็นไปในแง่ลบ โดยการตีความนั้นเกี่ยวพันกับอัตลักษณ์ของผู้รับสาร กล่าวคือเป็นการแสดงออกว่าตนเองเป็นใคร และรู้สึกร่วมกับการเป็นสมาชิกในคนกลุ่มไหน ซึ่งกระบวนการทั้งหมดนี้เป็นการปลูกฝังความคิดให้ผู้รับสารที่มีต่อแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา และก่อรูปขึ้นเป็นปฏิบัติการของกฎระเบียบในสังคม โดยกลุ่มโรฮิงญาอ้างอิงอยู่กับภาพแบบฉบับทางวัฒนธรรมเกี่ยวกับเรื่องความยากจน ไร้การศึกษา ไม่มีอาชีพ ไร้ที่พักพิง เป็นต้น

ภาพตัวแทนโรฮิงญา เป็นความแตกต่างจากโครงสร้างด้านเศรษฐกิจ ตามที่สำนักข่าวออนไลน์แต่ละประเทศสร้างขึ้น ซึ่งเป็นความแตกต่างในลักษณะคู่ตรงข้ามระหว่างคนที่อยู่ในโครงสร้างส่วนบนกับคนที่อยู่ในโครงสร้างส่วนล่าง ทั้งนี้หากความแตกต่างดังกล่าวเป็นเรื่องของวัฒนธรรมจะต้องมีการปรับปรุงและเปลี่ยนแปลง แต่หากทำให้ความแตกต่างเป็นเรื่องของธรรมชาติ กล่าวคือ ติดตั้งความเป็น“กลุ่มคนที่ถูกตัดขาดทุน” ในทุกด้าน ตรึงไว้ในความเชื่อซึ่งเป็นการกำหนดคุณลักษณะที่เป็นสาร์ตละสำคัญ (Essential Character) ไว้ในภาพตัวแทน “แรงงานข้ามชาติโรฮิงญา” ที่เป็นการลดทอนสาร์ตละ (Essence) อื่นของโรฮิงญา ดังนั้นการทำให้เป็นธรรมชาติจึงเป็นกลยุทธ์ของภาพตัวแทนที่ออกแบบไว้เพื่อการติดตั้งความแตกต่างให้คงอยู่ตลอดกาล ดังนั้น แต่ละประเทศจะได้เห็นภาพและถ้อยคำจากสำนักข่าวต่าง ๆ ของกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ที่แตกต่างจากประชากรในประเทศของตนเองใน “มิติที่ด้อยกว่า” อย่างสม่ำเสมอและมีความถี่มากขึ้น เนื่องจากการปฏิบัติการของสังคมต่อชุดความหมายของความ เป็นโรฮิงญาผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ ที่เป็นไปอย่างรวดเร็วและทั่วถึง ด้วยการปราศจากข้อจำกัดด้านพื้นที่และเวลา

ข่าวสารผ่านสื่อในแต่ละบริบทของแต่ละประเทศต่างกันสะท้อนว่าแต่ละประเทศให้ความหมายต่อกลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาแตกต่างกัน ทั้งนี้ยืนยันต่อข้อสรุปที่ว่า ไม่มีอะไรสามารถยืนยันได้ว่าทุกสิ่งในวัฒนธรรมหนึ่ง ๆ นั้นจะมีความหมายเหมือนกับอีกวัฒนธรรมหนึ่ง เพราะแต่ละวัฒนธรรมมีความแตกต่างกับรหัสของวัฒนธรรมหนึ่ง บางครั้งก็ต่างกันอย่างสุดขั้วกับอีกวัฒนธรรม เพราะการตัดแบ่ง แยกประเภท และการให้ความหมายกับโลกที่แตกต่างกันนั่นเอง

เครือข่ายการสื่อสารผ่านสื่อออนไลน์ที่สะท้อนภาพตัวแทนจะเกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านมิติใดบ้าง

1. สังคมเครือข่ายทำให้ผู้รับสารได้ทันต่อเหตุการณ์ มีข้อมูลรอบด้านและมีข้อมูลมากมายกว่าช่องทางอื่น ๆ (Richer Information) เนื่องจากคุณลักษณะพิเศษของสื่ออินเทอร์เน็ต ที่มีความสะดวก รวดเร็ว และเข้าถึงง่าย
2. สังคมเครือข่ายทำให้ผู้อ่านได้ทราบมุมมองการนำเสนอข่าวของแต่ละประเทศที่มีบริบทต่างกันซึ่งอาจนำไปสู่การหาข้อมูลเพิ่มเติมว่า จากการนำเสนอข่าวนั้นเป็นการนำเสนอความจริงของเหตุการณ์มากน้อยเพียงใดหรือเป็นเพียงแค่การประกอบสร้างความหมายของสังคมในช่วงเวลานั้น ผู้รับสารสามารถตรวจสอบเช็คข้อมูลได้อย่างรอบด้านผ่านเว็บไซต์ที่ตัวเอง

เชือถือ ทำให้ผู้รับสารเปลี่ยนสถานภาพเป็นผู้รับสารที่มีความกระตือรือร้น (Active Audience) ขึ้นมาทันที

3. สังคมเครือข่ายสร้างความรู้สึกมั่นใจให้แก่ผู้รับสาร เนื่องจากผู้รับสารที่ได้รับข้อมูลผ่านสังคมเครือข่ายออนไลน์จะมีความรู้สึกที่คล้ายคลึงกันว่า ตัวเองมีฐานข้อมูลชุดเดียวกันกับคนอื่นทั่วโลก ถึงแม้จะไม่รู้จักกัน และจากข้อมูลดังกล่าวทำให้ผู้รับสารเกิดความรู้สึกว่า “ไม่ตกข่าว” รวมทั้งมีสิทธิแสดงความคิดเห็นต่อสิ่งที่สื่อนำเสนอมานั้นได้อย่างเต็มที่

4. ภาพตัวแทนแรงงานข้ามชาติโรฮิงญา ที่นำเสนอผ่านสื่อออนไลน์ ที่คนทั่วโลกได้เห็นพร้อมกัน ได้แก่ ความยากจน ความเจ็บปวด ความหวาดหวั่น ความต้องการที่พึง ความไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น จะเป็นแรงกดดัน (Forced) ให้กลุ่มประเทศผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต้องออกมาแสดงท่าทีหรือปฏิบัติการทางสังคมอย่างใดอย่างหนึ่ง เพื่อลดการดำเนินจากสายตาของประชาคมโลก เนื่องจากทุกความเคลื่อนไหวของวัตถุ บุคคล และเหตุการณ์ต่าง ๆ ทุกพื้นที่ในโลกยุคปัจจุบันนี้ไม่เคยข้ามผ่านสายตาของผู้รับสารบนสื่อออนไลน์ไปได้ ดังนั้น ปฏิบัติการการสร้างความหมายให้แก่กลุ่มแรงงานข้ามชาติโรฮิงญาจากมุมมองของแต่ละวัฒนธรรม จึงอาจไม่ใช่ความหมายสุดท้าย และไม่ใช่ความหมายที่ถูกต้องในมุมมองของวัฒนธรรมใดวัฒนธรรมหนึ่ง ณ ช่วงเวลานี้ แต่ทว่าแต่ละวัฒนธรรมก็ได้สะท้อนเอกลักษณ์ด้านความรู้สึกของวัฒนธรรมตัวเองออกมาผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่ทำให้สังคมได้รับรู้ว่าวัฒนธรรมตัวเองคิดอย่างไร แตกต่างจากวัฒนธรรมอื่นอย่างไรบ้าง เพื่อสร้างการรับรู้พร้อมกันทั่วโลกนั่นเอง

บทสรุปสังคมเครือข่าย

เครือข่ายสร้างอำนาจ (Network-Making Power)

กุญแจที่สำคัญของกลยุทธิ์เครือข่าย (Network Society) คือ การพยายามให้ข้อมูลเข้าถึงคนทั่วโลก ซึ่งในบางครั้งปัจเจกบุคคลและกลุ่มอาจไม่เป็นสมาชิกโดยตรงของกลุ่มหนึ่งๆ แต่อาจไปเป็นสมาชิกของกลุ่มอื่นโดยมีเครือข่ายที่โยงใยสัมพันธ์กัน หรือสามารถกล่าวได้ว่า ไม่มีการรวมตัวเป็นกลุ่มกันอย่างชัดเจน แต่ต่างก็เป็นเครือข่ายของสังคมโลก เนื่องจากมีเป้าหมายเดียวกัน มีแรงกระตุ้น ผลักดัน ให้สังคมโลกได้รับรู้ นับว่าเป็นพลังของเครือข่ายทางสังคม และพลังเครือข่ายทางสังคมก็เป็นพลังที่เกิดจากการสื่อสาร (Castells, 2013, 53)

หากจะพิจารณาลงสู่หน่วยปัจเจกบุคคล อาจกล่าวได้ว่า หน่วยปัจเจกนั้นไม่เคยแยกส่วน แต่อยู่อย่างเชื่อมโยงระหว่างกัน ผ่านทางวัฒนธรรม ผ่านทางอารยธรรม ผ่านทางความรู้ใน

คน ผ่านทางภาพแสดงแทน ที่ไหลเวียนในสังคม ความคิดจึงเป็นเรื่องที่ผ่านสิ่งที่อยู่ภายนอกตลอดเวลา และกล่าวในภาษาทางปรัชญาคือ โลกภายนอกไหลเข้ามาเป็นส่วนภายในตลอดเวลา นอกจากนี้ความคิดก็ไม่ใช่แค่ความคิด แต่เป็นภาพตัวแทนของประสบการณ์ด้วย ดังนั้น “ภาพตัวแทนจึงเป็นการแสดงซ้ำของความคิดที่ถูกแปรให้เป็นรูปธรรม”

“ภาพตัวแทนที่ผิด” เป็นต้นเหตุจำนวนมากของปัญหา

“ภาพตัวแทน” นี้เองที่ทำให้ความคิดของเรา ความหมายของคำพูดของเรา เป็นสิ่งที่มีอันตรายในตัวเอง และนำไปสร้างอคติที่ทำให้เราตัดสินคนอื่น หรือความคิดคนอื่นอย่าง ไขว้เขว อย่างรุนแรง กระทั่งหลอกลวงตัวเองด้วยซ้ำไป ภาพตัวแทนได้ไปสร้างชาตินิยม การแบ่ง เขาแบ่งเรา อคติทางชาติพันธุ์ “ภาพตัวแทน” นี้ เป็นต้นเหตุจำนวนมากของปัญหามากมาย ขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งลวงที่ทำให้เห็นบางสิ่งบางอย่างเป็นปัญหา

ยิ่งไปกว่านั้น ทว่าภาพตัวแทนได้นำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ที่ทุกคนทั่วโลกสามารถ เข้าถึงก็ยิ่งเป็นการแพร่กระจายของข้อมูลที่สร้างความขัดแย้งและความรุนแรงให้กับนานา ประเทศได้ไม่หยุดยั้ง การใช้พลังของเครือข่ายออนไลน์ในการชี้ประเด็นสังคมที่ต่างคนต่างฉาย ภาพของสิ่งที่ตัวเองรับรู้ ถึงแม้จะเป็นหน่วย “ปัจเจก” มันก็ไม่เคยแยกส่วนในการให้ความหมาย (Production) แต่กลับผูกรวมความหมายกับสิ่งต่าง ๆ ที่ไหลเวียนในสังคมเสมอ ดังนั้นการ แก้ปัญหาต้องแก้ที่ต้นทางคือต้องแก้ “ภาพตัวแทน” ที่สังคมมีส่วนร่วมกัน

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *สายธารแห่งนักคิดทฤษฎีเศรษฐศาสตร์การเมืองกับสื่อสารศึกษา*.

กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.

ขวัญฟ้า ศรีประพันธ์. (2551). *ภาพตัวแทนคนจนในรายการเกมโชว์ทางโทรทัศน์*. ปรัชญาดุสิต

บัณฑิต (สื่อสารมวลชน) คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

นิรันดร์ เกตราไชยอนันต์. (2551). *ภาพตัวแทนมีผู้หญิงในละครโทรทัศน์*. วิทยานิพนธ์วารสารศา

สตรมหาบัณฑิต คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

ภาพตัวแทน[เว็บไซต์].(2015). สืบค้นจาก https://www.google.co.th/?gws_rd=1.midnightuniv.org/midnighttext/000837

Castells, M. (2013). *Communication Power*, United Kingdom : Oxford.

Hall, S. (1997). Representation : *Cultural Representations and signifying Practices*,
London : Sage.

ภาษาอังกฤษ

Rohinya in Myanmar news. (2015). (Cited May 21, 2015). Retrieved from
(<http://burmatimes.net/kindness-of-indonesian-people-will-never-be-forgotte>

Rohingya BBC news. (2015). (Cited May 20, 2015). Retrieved from
(<http://www.bbc.com/news/world-asia-china-32803293>)

Rohingya in Australia.(2015). (Cited May 22, 2015). Retrieved from
(<http://www.abc.net.au/news/2015-05-22/greens-criticise-government-asylum-seeker-question-change/6488676>

Rohingya in Australia.(2015). (Cited May 21, 2015) Retrieved from (<http://news.yahoo.com/latest-rohingya-indonesia-malaysia-migrants-060039133.html>)

Rohinya in Asean news. (2015). (Cited May 21, 2015). Retrieved from
(<http://edition.cnn.com/2015/05/20/asia/asian-countries-migrant-ships/>)

Rohingya in Thai news. (2015). (Cited May 21, 2015). Retrieved from
(<http://news.yahoo.com/latest-rohingya-indonesia-malaysia-migrants-060039133.html>)

